

Til Landbruks- og matdepartementet, Norsk bonde- og småbrukarlag og Norges Bondelag
Oslo, 03.02.2023

Innspill til jordbruksoppgjøret 2023

Forum for utvikling og miljø (ForUM) består av rundt 60 norske organisasjoner og er et religiøst og partipolitisk uavhengig nettverk. Vår visjon er en demokratisk og fredelig verden, basert på rettferdig fordeling, solidaritet, menneskerettigheter og økologisk bæreevne.

Landbruket spiller en vesentlig rolle for bærekraftig produksjon, kutt i klimautslippene og for ivaretagelse av naturen, både globalt og nasjonalt. Rammer og virkemidler må derfor være innrettet for et bærekraftig landbruk. Nedenfor følger våre innspill til årets jordbruksoppgjør.

1. Bønder må gis godtgjørelse for leveranser av alle økosystemtjenester

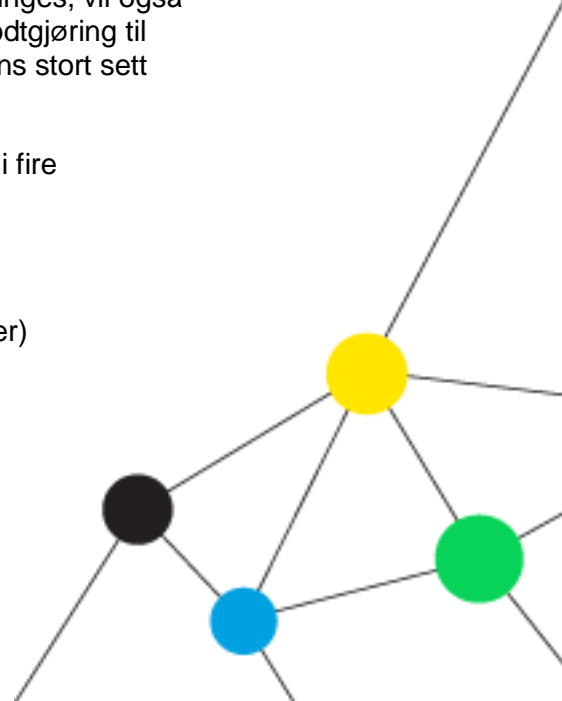
ForUM foreslår at det igangsettes et utredningsarbeid for et belønningssystem for tiltak som styrker landbrukets ulike økosystemer og som reduserer klimagassutslippene. Et slikt belønningssystem bør innrettes slik at det styrker bonden og gir et levedyktig og bærekraftig landbruk i hele landet.

Vi vil presisere viktigheten av å videreføre innarbeidede godtgjørelser for økosystemtjenester i landbrukspolitikken som [Jordhelseprogrammet](#) og [Landbrukets klimakalkulator](#).

Med «Økosystemtjenester» menes alle de grunnleggende goder og tjenester som vi kan høste fra naturen. Begrepet er ifølge Sabima utviklet for å forstå sammenhengen mellom økosystemenes tilstand og menneskelig velferd. Økosystemtjenester kan også være et redskap for å beregne den økonomiske verdien av naturen og dens tjenester. Dersom naturens tilstand forringes, vil også den mulige økonomiske fortjenesten forringes. En vridning av en godtgjøring til bonden for å styrke de naturmessige forutsetningene, bort fra dagens stort sett ensidige forsyningstjenester, er nødvendig.

Økosystemtjenestene som bør tildeles godtgjøring deles gjerne inn i fire kategorier:

- **Forsyningstjenester** (mat, ferskvann, fisk, vilt, bær osv.)
- **Reguleringstjenester** (f.eks. flom og erosjonsbeskyttelse, klimaregulering, kontroll av sykdomsfremkallende organismer)

- **Støttende tjenester** (f.eks. danning av jordsmonn, primærproduksjon, habitat for biomangfold)
- **Kulturelle tjenester** (f.eks. friluftsliv, estetikk, religion)

2. Inntektsgapet mellom bønder og andre inntektsgrupper må tettes i løpet av fire år.

Av hensyn til matsikkerhet og andre forhold i et multifunksjonelt perspektiv, er det nødvendig med et levedyktig landbruk i hele landet. Dette forutsetter at bonden blir sikret et tilfredsstillende arbeidsvederlag. Norge trenger flere bønder og derfor må lønnsgapet tettes uten stadig flere effektiviseringskrav, og vi trenger klare opptrappingsplaner fra i år.

3. Det offentlige innkjøp må kobles mot landbrukspolitikken og bidra til en ønsket utvikling.

ForUM ber om at natur og miljø tillegges større vekt ved innkjøp i landbrukssektoren.

Stat og kommune, er en stor innkjøper. Deres innkjøpspolitikk må utvikles slik at den understøtter aktuelle mål i landbrukspolitikken. Produktenes totale produksjonskvalitet, må også omfatte måten produktene er fremstilt på. Konsekvensene for natur og miljø, må tillegges større vekt.

Med de betydelige innkjøpene som det offentlige gjør vil dette være av vesentlig betydning for å sikre en riktig utvikling. Valg av agronomisk metode er avgjørende for oppbygging av jordsmonn, jordhelse og for å gjøre landbruket i stand til å bidra til en karbonfangst som virkelig utgjør en forskjell.

Norge har stor import av mat. ForUM ønsker at minst 50 prosent av selvforsyningen er basert på norske, bærekraftige ressurser innen 2026. En aktiv landbrukspolitik som bygger på økosystemtjenestene vil gjøre det enklere stille krav om riktig produksjonskvalitet på importerte varer.

4. Norsk landbrukspolitik må understøtte internasjonale avtaler om natur og klima.

Norge har forpliktet seg på to viktige avtaler Parisavtalen fra 2015 om reduksjon av klimagasser og Naturavtalen fra 2022 om sikring av biologisk mangfold. En dreining av landbrukspolitikken til å inkludere økosystemtjenestene i større omfang, vil være et godt hjelpemiddel for å nå de målene som disse avtalene setter og som Norge har forpliktet seg til.

ForUM, 28.02.2023

